

KINNITATUD
Peadirektori 28.06.2018
Käskkirjaga nr 1-1/18/27

JUHEND TURISMISEADUSEGA ETTE NÄHTUD TAGATISE KOHUSTUSE KOHTA

Pädevus

Tarbijakaitseameti põhimääruse § 14 p 10 kohaselt on Ametil õigus oma pädevuse piires välja anda soovituslikke juhendeid õigusaktidest tulenevate tarbijakaitsealaste nõuete järgimiseks.

Eesmärk

Käesoleva juhendi eesmärk on anda selgitusi turismiseadusega (edaspidi ka TurS) ette nähtud tagatise regulatsiooni, tagatise kohustuse ja tagatise nõuete kohta.

Turismiseadusesse ning võlaõigusseadusesse on üle võetud pakettreiside ja seotud reisikorraldusteenuste direktiiv nr 2015/2302 (edaspidi ka direktiiv), mille eesmärk on viia kaitse ulatus vastavusse turu suundumustega, ühtlustada pakettreisidele ja seotud reisikorraldusteenustele ette nähtud nõudeid ning parandada tarbijakaitset.

Õiguslik alus

Juhendi koostamisel on lähtutud järgmistest õigusaktidest:

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2015/2302, 25. november 2015, mis käsitleb pakettreise ja seotud reisikorraldusteenuseid ning millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/83/EL ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 90/314/EMÜ
- Turismiseadus

1. Tagatise omamise kohustusest

TurS § 15 lg 1 lause 1 sätestab, et reisikorraldajal peab olema tagatis TurS § 15 lõikes 3 loetletud kohustuste täitmiseks juhuks, kui ta ei suuda oma maksevõime tõttu pakettreisilepingust tulenevat kohustust täita.

TurS § 15 lg 1 lause 2 sätestab, et seotud reisikorraldusteenuste lepingute sõlmimist hõlbustaval ettevõtjal peab olema tagatis TurS § 15 lõikes 4 loetletud kohustuste täitmiseks juhuks, kui seotud reisikorraldusteenuste osaks olev reisiteenus jääb osutamata tema maksevõime tõttu.

TurS § 15 lg 2 täpsustab, et tagatise kohustus on Eestis asutatud reisiettevõtjal ning reisiettevõtjal, kes on asutatud Euroopa Majanduspiirkonna välises riigis, kuid kes pakub pakettreise või seotud reisikorraldusteenuseid või sõlmib pakettreisilepinguid või tegutseb seotud reisikorraldusteenuste lepingute sõlmimist hõlbustava ettevõtjana Eestis või suunab oma tegevuse mis tahes viisil Eestisse. Euroopa Majanduspiirkonna teises lepinguriigis asutatud reisiettevõtjal, kes pakub pakettreise või seotud reisikorraldusteenuseid või sõlmib pakettreisilepinguid või tegutseb seotud reisikorraldusteenuste lepingute sõlmimist hõlbustava ettevõtjana Eestis, on tagatise kohustus oma asutamise riigi nõuete kohaselt.

Eeltoodust tulenevalt on kõik Eestis asutatud reisikorraldajad ja seotud reisikorraldusteenuste lepingute sõlmimist hõlbustavad ettevõtjad ning väljaspool Euroopa Majanduspiirkonda asutatud reisiettevõtjad, kes pakuvad ja müüvad pakettreise või seotud reisikorraldusteenuseid Eestis või suunavad oma tegevuse mis tahes viisil Eestisse, kohustatud omama turismiseadusega ette nähtud tagatist.

Tagatise omamise kohustus on ka reisivahendajal, kes vahendab Euroopa Majanduspiirkonna välise riigi reisiettevõtja koostatud pakettreise, kuna tema suhtes kohaldatakse reisikorraldaja suhtes kehtestatud nõudeid. See tähendab, et selline reisiettevõtja on küll käsitletav reisivahendajana, kuid lähtuma peab ta reisikorraldaja suhtes kehtestatud nõuetest.

Eesti või Euroopa Majanduspiirkonna teise lepinguriigi reisiettevõtja koostatud pakettreiside vahendajal enam tagatise kohustust ei ole. Sellisel juhul on tagatise kohustus reisikorraldajal, kes on reisivahendajale sellekohase müügiõiguse andnud ning kelle nimel ja huvides reisivahendaja pakettreise pakub ja müüb.

Tagatise kohustuse puhul tuleb silmas pidada, et kõik Eestis asutatud reisikorraldajad ja seotud reisikorraldusteenuste lepingute sõlmimist hõlbustavad ettevõtjad on kohustatud omama turismiseadusega ette nähtud tagatist olenemata sealjuures sellest:

- kus pakettreise või seotud reisikorraldusteenuseid pakutakse või müüakse;
- millise riigi reisijatele pakettreise või seotud reisikorraldusteenuseid pakutakse ja müüakse;
- kus pakettreisi või seotud reisikorraldusteenuste osaks olevaid reisiteenuseid osutatakse, sealjuures, kus saab reis alguse või kus lõpeb.

2. Tagatise üldisest nõudest

TurS § 15 lg 3 näeb ette, et **reisikorraldaja** peab omama piisavat rahalist tagatist:

- 1) reisija naasmiseks reisi lähtekohta või teise kokkulepitud kohta, kui pakettreisileping sisaldab reisijavedu;
- 2) reisija majutamiseks kuni naasmiseni reisi lähtekohta või teise kokkulepitud kohta;
- 3) reisija nimel pakettreisilepingu alusel tasutud maksete tagastamiseks reisijale pakettreisi ärajäämise korral või hüvitise tasumiseks pakettreisi ärajäänud osa eest;
- 4) reisijale tasu tagastamiseks lunastamata pakettreisi kinkekaardi eest.

See tähendab, et reisikorraldaja tagatis peab olema kogu tema tegevuse igal ajahetkel piisav, et vajaduse korral oleks võimalik selle arvelt kõik reisijad reisi lähtekohta või teise kokkulepitud kohta tuua ja majutada eeldusel, et pakettreis sisaldab reisijavedu, ning tagastada kõikidele reisijatele nende poolt pakettreiside eest tasutud reisisasud ja tasud lunastamata pakettreiside kinkekaartide eest.

Kusjuures reisikorraldajale turismiseadusega ette nähtud tagatise kohustus kehtib seni, kuni pakettreis on toimunud ehk kõik pakettreisi osaks olevad reisiteenused on osutatud ning tagatise kohustus ei ole seotud sellega, kas reisikorraldaja on omapoolsed kohustused pakettreisi osaks olevate reisiteenuste osutajate ees täitnud või mitte.

See tähendab, et näiteks olukorras, kus reisikorraldaja tasub reisijalt pakettreisi eest saadud reisisasude eest pakettreisi osaks olevate lennupiletite ja majutuse eest lennuvedajale ja majutusettevõtjale ära, vastutab ta reisija ees ikkagi reisijalt saadud reisisasude kogusumma ulatuses ja seda seni, kuni kõik pakettreisi osaks olevad reisiteenused on osutatud.

Ühtlasi vastutab reisikorraldaja reisija poolt reisivahendajale tasutud reisisasude eest. See tähendab, et reisikorraldaja tagatise kohustuse täitmisel ei ole enam erisust olenevalt sellest, kas reisikorraldaja müüb pakettreisi ise või reisivahendaja kaudu ning kuidas on korraldaja ja vahendaja vahel korraldatud reisijate poolt reisivahendajale tasutud reisisasude edasi kandmine reisikorraldajale.

Reisi lähtekohta või teise kokkulepitud kohta toomine ja majutamine tuleb kõne alla siis, kui pakettreis sisaldab reisijavedu. See tähendab, et kui pakettreis reisijavedu ei sisalda, ei tule ka antud kohustusi tagatise vajaduse ja piisavuse hindamisel arvesse võtta.

Reisisasude arvestamisel tuleb silmas pidada, et kui varasemalt pidi reisiettevõtja tagatis katma üksnes tarbijate poolt pakettreiside eest tasutud reisisasusid, siis alates 1. juulist 2018 peab see katma kõikide reisijate (nii füüsiliste kui juriidiliste isikute) poolt tasutud reisisasusid, välja arvatud juhul, kui pakettreis on ostetud üldlepingu alusel. Üldleping sõlmitakse ettevõtja ja oma majandus- või kutsetegevuses tegutseva isiku vahel ning selle esemeks on tulevikus pakutavad ja korraldatavad ärireisid.

TurS § 15 lg 4 näeb ette, et **seotud reisikorraldusteenuste lepingute sõlmimist hõlbustav ettevõtja** peab omama piisavat rahalist tagatist:

- 1) reisija nimel seotud reisikorraldusteenuste lepingute sõlmimist hõlbustavale ettevõtjale seotud reisikorraldusteenuste eest tasutud maksete tagastamiseks reisijale seotud reisikorraldusteenuste osaks oleva reisiteenuse osutamata jätmise korral või hüvitise tasumiseks reisiteenuse ärajäänud osa eest;

- 2) reisija naasmiseks reisi lähtekohta või teise kokkulepitud kohta, kui seotud reisikorraldusteenused hõlmavad reisijavedu ja seotud reisikorraldusteenuste lepingute sõlmimist hõlbustav ettevõtja on reisijaveo eest vastutav;
- 3) reisija majutamiseks kuni naasmiseni reisi lähtekohta või teise kokkulepitud kohta, kui seotud reisikorraldusteenused hõlmavad reisijavedu ja seotud reisikorraldusteenuste lepingute sõlmimist hõlbustav ettevõtja on reisijaveo eest vastutav.

Seega olukorras, kus tegutsetakse reisikorraldajana, peab tagatis olema piisav TurS § 15 lõikes 3 loetletud kohustuste täitmiseks ning olukorras, kus tegutsetakse seotud reisikorraldusteenuste lepingute sõlmimist hõlbustava ettevõtjana, peab tagatis olema piisav TurS § 15 lõikes 4 loetletud kohustuste täitmiseks.

See tähendab, et seotud reisikorraldusteenuste lepingute sõlmimist hõlbustava ettevõtja tagatis peab olema kogu tema tegevuse igal ajahetkel piisav, et vajaduse korral oleks võimalik tagastada kõikidele reisijatele nende poolt seotud reisikorraldusteenuste eest hõlbustavale ettevõtjale tasutud reisisadused ning juhul, kui hõlbustav ettevõtja on reisijaveo eest vastutav ettevõtja, kõik reisijad reisi lähtekohta või teise kokkulepitud kohta tuua ja majutada.

Reisi lähtekohta või teise kokkulepitud kohta toomine ja majutamine tuleb kõne alla siis, kui seotud reisikorraldusteenused hõlmavad reisijavedu ja seotud reisikorraldusteenuste lepingute sõlmimist hõlbustav ettevõtja on reisijaveo eest vastutav.

Reisitasude arvestamisel tuleb silmas pidada, et seotud reisikorraldusteenuste lepingute sõlmimist hõlbustavale ettevõtjale turismiseadusega ette nähtud tagatise kohustus kehtib seni, kuni:

- tema poolt osutamisele kuuluv seotud reisikorraldusteenuste osaks olev reisisadus on osutatud;
- teise ettevõtja poolt osutamisele kuuluv seotud reisikorraldusteenuste osaks oleva reisisaduse eest saadud reisisadu on hõlbustava ettevõtja käes.

Nii nagu pakettreiside puhul, nii ka seotud reisikorraldusteenuste puhul peab tagatis katma kõikide reisijate (nii füüsiliste kui juriidiliste isikute) poolt tasutud reisisadused, välja arvatud juhul, kui seotud reisikorraldusteenused on ostetud üldlepingu alusel.

Ühtlasi on reisikorraldajate ja seotud reisikorraldusteenuste lepingute sõlmimist hõlbustavate ettevõtjatena tegutsevatel ettevõtjatel oluline tähele panna, et reisiettevõtja on kohustatud tagatise piisavust hindama ja tagatist vajaduse korral suurendama (TurS § 15¹ lg 12).

Tagatise piisavuse hindamine peab olema korraldatud nii, et reisisadude laekumine ja reisisadude kogusumma on ajas jälgitav ning reisiettevõtjal on selle kohta igapäevane ja igakülgne ülevaade.

Kusjuures tagatis on nõuetekohane siis, kui see on igal ajahetkel piisav ja ei muutu ühekski ajahetkeks ebapiisavaks. Seega on äärmiselt oluline tagatise piisavust hinnata ning seda nõuetekohaselt ja sealjuures õigeaegselt suurendada.

3. Tagatise kohustuse puudumisest

TurS § 15 lõike 5 kohaselt puudub reisiettevõtjal tagatise kohustus juhul, kui:

- 1) **pakettreiside eest tasutakse täies ulatuses reisiteenuste kogumi osutamise järel ning pakettreis ei sisalda reisijavedu;**

Punktis 1 nimetatud välistus võib kõne alla tulla TurS § 6 punktis 1 nimetatud tegevusala (Eestis osutatavaid reisiteenuseid sisaldavate pakettreiside korraldamine) ja TurS § 6 punktis 4 nimetatud tegevusala (väljaspool Eestit osutatavaid reisiteenuseid, välja arvatud tellimus- või liinilendu, sisaldavate pakettreiside korraldamine) puhul.

Et antud välistus kohalduks, peab olema kaks eeldust korraga ja üheaegselt täidetud. Esiteks, pakettreis ei sisalda reisijavedu ja teiseks, pakettreisi eest tasutakse täies ulatuses reisiteenuste kogumi osutamise järel. See tähendab, et kui pakettreis sisaldab reisijavedu või pakettreisi eest tasutakse täielikult või osaliselt enne reisiteenuste kogumi osutamist või reisiteenuste kogumi osutamise ajal, siis antud välistus ei kohaldu.

- 2) **seotud reisikorraldusteenuste lepingute sõlmimist hõlbustav ettevõtja ei ole vastutav seotud reisikorraldusteenuste osaks oleva reisijaveo eest ja kas tasu ei maksta seotud reisikorraldusteenuste lepingute sõlmimist hõlbustavale ettevõtjale või tasutakse seotud reisikorraldusteenuste eest täies ulatuses nende osutamise järel;**

Punktis 2 nimetatud välistus võib kõne alla tulla TurS § 6 punktis 6 nimetatud tegevusala (seotud reisikorraldusteenuste pakkumine ja lepingute sõlmimise hõlbustamine) puhul.

Antud välistus kohaldub sarnaselt punktis 1 sätestatud välistusele. Samas on teise eelduse kohaldamiseks kaks alternatiivi. Esiteks, seotud reisikorraldusteenuste eest tasutakse täies ulatuses reisiteenuste osutamise järel või teiseks, tasu ei maksta seotud reisikorraldusteenuste lepingute sõlmimist hõlbustavale ettevõtjale. Teine alternatiiv kohaldub näiteks juhul, kui tasu makstakse otse tegelikule teenuseosutajale.

See tähendab, et kui hõlbustav ettevõtja on vastutav seotud reisikorraldusteenuste osaks oleva reisijaveo eest või seotud reisikorraldusteenuste eest tasutakse hõlbustavale ettevõtjale täielikult või osaliselt enne reisiteenuste osutamist, siis antud välistus ei kohaldu.

- 3) **käesoleva seaduse § 6 punktis 5 nimetatud tegevusalal tegutsev ettevõtja esitab tõendi selle kohta, et tagatise kohustus on täidetud tegeliku reisikorraldaja poolt vastavalt turismiseaduse nõuetele.**

Punktis 3 nimetatud välistus võib kõne alla tulla TurS § 6 punktis 5 nimetatud tegevusala (Euroopa Majanduspiirkonna välise riigi reisiettevõtja koostatud pakettreiside vahendamine) puhul.

Siin on mõeldud olukorda, kus reisiettevõtja, kes vahendab Euroopa Majanduspiirkonna välise riigi reisiettevõtja koostatud pakettreise, esitab turismiseaduse nõuetele vastava tagatise olemasolu tõendava dokumendi, mis tõendab selle teise reisiettevõtja (s.o tegeliku reisikorraldaja) tagatise kohustuse täitmist vastavalt turismiseadusele.

4. Tagatise minimaalsetest kohustuslikest määradest

Lisaks eelnevalt viidatud ja käsitletud tagatise üldisele nõudele sätestatakse TurS § 6 punktides 2 kuni 6 nimetatud tegevusalal tegutsemiseks tagatise minimaalsed kohustuslikud määrad. Samas, TurS § 6

punktis 1 nimetatud tegevusalal tegutsemiseks tagatise minimaalset kohustuslikku määra turismiseadusega ette nähtud ei ole, mis tähendab, et Eestis osutatavaid reisiteenuseid sisaldavate pakettreiside korraldamisel tuleb tagatise kohustuse täitmisel lähtuda üksnes tagatise üldisest nõudest.

TurS § 6 punktides 2 kuni 6 nimetatud tegevusalal tegutsevad reisiettevõtjad peavad tagatise kohustuse täitmisel lähtuma nii tagatise üldisest nõudest kui ka järgmistest tagatise minimaalsetest kohustuslikest määradest:

2) **väljaspool Eestit osutatavaid reisiteenuseid ja tellimuslendu sisaldavate pakettreiside korraldamine;**

Antud tegevusalal tegutseval reisiettevõtjal peab tagatis olema vähemalt 7% reisiettevõtja planeeritavast aastasest pakettreiside kogumüügist, kuid mitte vähem kui 32 000 eurot.

3) **väljaspool Eestit osutatavaid reisiteenuseid ja liinilendu sisaldavate pakettreiside korraldamine;**

Antud tegevusalal tegutseval reisiettevõtjal peab tagatis olema vähemalt 3% reisiettevõtja planeeritavast aastasest pakettreiside kogumüügist, kuid mitte vähem kui 32 000 eurot.

4) **väljaspool Eestit osutatavaid reisiteenuseid, välja arvatud tellimus- või liinilendu, sisaldavate pakettreiside korraldamine;**

Antud tegevusalal tegutseval reisiettevõtjal peab tagatis olema vähemalt 7% reisiettevõtja planeeritavast aastasest pakettreiside kogumüügist, kuid mitte vähem kui 13 000 eurot.

5) **Euroopa Majanduspiirkonna välise riigi reisiettevõtja koostatud pakettreiside vahendamine;**

Antud tegevusalal tegutseval reisiettevõtjal peab tagatis olema vähemalt 7% reisiettevõtja planeeritavast aastasest pakettreiside kogumüügist, kuid mitte vähem kui 32 000 eurot.

6) **seotud reisikorraldusteenuste pakkumine ja lepingute sõlmimise hõlbustamine.**

Antud tegevusalal tegutseval reisiettevõtjal peab tagatis olema vähemalt 3% reisiettevõtja planeeritavast aastasest seotud reisikorraldusteenuste kogumüügist, kuid mitte vähem kui 13 000 eurot.

Tagatise minimaalse kohustusliku määra puhul tuleb lähtuda sellest kumb on suurem, kas **kindlaks määratud summa** või **vastav protsent kogumüügist**.

TurS § 15² lg 2 näeb ette, et turismiseaduse tähenduses loetakse pakettreiside ja seotud reisikorraldusteenuste kogumüügiks pakettreisilepingutest või seotud reisikorraldusteenuste lepingutest tulenevat reisijate poolt või nimel reisiettevõtjale tasutud kõigi maksete kogusummat, sealhulgas ettemaksena saadud summa ning lunastamata pakettreiside kinkekaardid.

Samas on oluline tähele panna, et tagatise arvutamisel võetakse aluseks reisiettevõtja eelmise kalendriaasta pakettreiside ja seotud reisikorraldusteenuste kogumüük, kui see on suurem reisiettevõtja planeeritavast aastasest pakettreiside ja seotud reisikorraldusteenuste kogumüügist (TurS § 15¹ lg 6).

Näiteks juhul, kui reiskorraldaja prognoosib järgmise aasta pakettreiside kogumüügiks 300 000 eurot, kuid tema eelmise aasta pakettreiside kogumüük on olnud 500 000 eurot, tuleb tagatise arvutamisel aluseks võtta eelmise aasta pakettreiside kogumüük ehk 500 000 eurot.

Kui reisiettevõtja tegutseb üksnes ühel tagatist nõudval tegevusalal, siis tuleb lähtuda antud tegevusala puhuks ette nähtud tagatise minimaalsest kohustuslikust määra.

Näiteks väljaspool Eestit osutatavaid reisiteenuseid, välja arvatud tellimus- või liinilendu, sisaldavate pakettreiside korraldamisel peab tagatis olema vähemalt 7% reisiettevõtja planeeritavast aastasest pakettreiside kogumüügist, kuid mitte vähem kui 13 000 eurot ning juhul, kui:

- selline reisiettevõtja prognoosib järgmise aasta pakettreiside kogumüügiks 500 000 eurot, siis peab tema tagatis olema vähemalt 35 000 eurot (ehk 7% 500 000 eurost) mitte 13 000 eurot;
- selline reisiettevõtja prognoosib järgmise aasta pakettreiside kogumüügiks 100 000 eurot, siis peab tema tagatis olema vähemalt 13 000 eurot mitte 7 000 eurot (ehk 7% 100 000 eurost).

Kui reisiettevõtja tegutseb mitmel tagatist nõudval tegevusalal, siis ei või tagatis olla väiksem, kui nõutakse suurima tagatise summaga tegevusalal (TurS § 15¹ lg 11).

Siinkohal on oluline tähele panna, et reisiettevõtja tegevusaladeks on kõik tegevusalad, millele tema tegevus vastab olenemata sellest, kui palju või kui sageli ta ühele või teisele tegevusalale vastavaid reise (kas siis pakettreise või seotud reiskorraldusteenuseid) pakub ja müüb. **Seega tuleb reisiettevõtja tagatise minimaalse kohustusliku määra puhul lähtuda kõikidest tagatist nõudvatest tegevusaladest.**

Näiteks olukorras, kus muidu seotud reiskorraldusteenuseid hõlbustava ettevõtjana tegutsev reisiettevõtja korraldab üksnes üks kord kvartalis liinilendu sisaldavaid pakettreise, tuleb tal tagatise minimaalse kohustusliku määra puhul lähtuda TurS § 6 punktis 3 nimetatud tegevusalal (väljaspool Eestit osutatavaid reisiteenuseid ja liinilendu sisaldavate pakettreiside korraldamine) tegutsemiseks ette nähtud tagatise minimaalsest kohustuslikust määra.

Ühtlasi on oluline tähele panna, et reisiettevõtja poolt minimaalsele kohustuslikule määrale vastav tagatis on nõuetekohane üksnes siis, kui see on ka piisav TurS § 15 lõigetes 3 ja 4 sätestatud kohustuste täitmiseks.

Kuigi tagatise üldine nõue tuleneb TurS § 15 lõikest 1 koosmõjus TurS § 15 lõigetega 3 ja 4, on ka TurS § 15¹ lõikes 5 toonitatud, et reisiettevõtja tagatis peab igal ajal olema piisav TurS § 15 lõigetes 3 ja 4 sätestatud kohustuste täitmiseks ning reisiettevõtja on kohustatud tagatise piisavust tõendama.